

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliserings-projekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt vores arbejde – Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskernes Bibliotek: https://slaegtsbibliotek.dk
Danske Slægtsforskere: https://slaegt.dk

Enhver Sit

Ugeblad
for
Politik og Kristendom.

Redigeret af Henning Jensen og Kristensen-Randers.

№ 18. | Torsdag den 3. Maj 1888. | 3. Aarg.

Indhold: Politiske Breve — Tyskeren. — Tyskland og Frankrig. — Et Patent. — Meddelelser. — Nordisk Kvindesagsmøde. — Udkomne Bøger. — Bekjendtgjørelser.

Politiske Breve.

IV.

At Arbejderstanden er den, der trænger mest til Forbedring af sine Kaar, maa alle Mennesker være enige om. Med en Gjennemsnitsløn af 3—400 Kr. aarlig for Landarbejderne og 6—800 Kr. for Byarbejderne kan der ikke føres et menneskeligt Liv, især naar Sygdom og andet Uheld, som f. Eks. Arbejdsløshed støder til. Og Enden paa det hele bliver Fattighuset. Det er altsaa utvivlsomt, at Arbejderspørgsmaalet er Tidens mest brændende.

Men hvis nu Landbopolitiken faar nogen Betydning, hvad kan saa Arbejderne vente? Fra dem, der er Tilhængere af denne Politik, anføres det, at et Opsving i Landbruget vil komme hele Landet tilgode, ogsaa Arbejderstanden. Der vil blive forøget Virksomhed paa alle Omraader, Arbejdslønnen vil stige, og den forøgede Velstand hos Bønderne vil kunne sætte dem istand til at lønne deres Arbejdere bedre. Alt dette kan der være noget i. Naar det regner paa Præsten, drypper det altid lidt paa Degnen. Dog tror jeg, at man som Regel maa gaa ud fra, at Arbejdsgiverne, enten det er Bønder eller Godsejere, ikke vil give deres Arbejdere mere Løn end de ere nødte til. Der kan være mange Undtagelser, men Reglen vil blive den samme som altid under de nuværende Samfundsforhold: saa meget Arbejde og saa lidt Løn som muligt. At en Samfundsorden, der følger den Regel, er slet, umenneskelig og ukristelig, det følger af sig selv. At de, der særlig ere trykkede af denne Samfundsorden, søger at faa den afløst af eu anden, det er i sin gode Orden. At ethvert Menneske, der har en Smule Retfærdighedsfølelse, har Sympathi for disse Bestræbelser, er ogsaa en Selvfølge. Men nu *har* vi engang denne desperate Samfundsorden, og saa længe der ingen Udsigt er til at faa en bedre, maa man prøve paa at sætte Lapper paa den gamle Klædning.

Kan det nu antages, at en kraftig gjennemført Landbopolitik vil bringe noget Udbytte for Arbejderstanden? Jeg har, som sagt, intet stort Haab til, at Godsejere og Bønder rent frivilligt skulde forhøje Arbejdslønnen. Godsejere øg Bønder er Mennesker, og Menneskene ere ikke saa gode, som de burde være. Men *nogen* Virkning vil det altid have, at Arbejderspørgsmaalet i den senere Tid i saa høj Grad beskjæftiger den offentlige Mening. Den første Betingelse for at en fortrykt Samfundsklasse kan faa nogle af sine berettigede Krav gjennemførte, er den, at der uddanner sig en offentlig Mening om, at her er en Uretfærdighed, der bør afhjælpes. En saadan offentlig Mening er nu stærkt paa Veje til at uddanne sig, og den vil lægge et Tryk paa Arbejdsgiverne til Fordel for Arbejderne. — Men har jeg ogsaa stærk Tvivl om, at Godsejere og Bønder som Arbejdsgivere vil give højere Løn end de ere nødte til, saa har jeg derimod godt Haab om, at der under roligere politiske Forhold kunde gjennemføres ikke saa lidt ad Lovgivningens Vej, der kunde komme Arbejderstanden tilgode. Jeg tror der vil kunne gjennemføres en Lov om, at al Sygehjælp til Læge, Medicin og Pleje bliver fri. Jeg tror ogsaa der er Tilbøjelighed til at omordne hele vort Fattigvæsen paa en mere human Maade, navnlig saaledes, at den Skam, der nu hefter ved Fattigunderstøttelsen, ogsaa for værdige Trængende, falder bort. Jeg anser det for højst rimeligt, at Hjælpen til værdige Trængende vil kunne faa en helt anden Form end den nu har. Jeg har siddet i Udvalg, hvor vi havde den Slags Sager for, og der er ikke mindste

Tvivl om, at der hos mange Højremænd er en god Vilje til at gjøre noget i disse Retninger.

At Bønderne vil være mere villige til at der fra Samfundets Side bliver gjort noget for Arbejderstanden end Godsejerne, anser jeg for utvivlsomt. Ikke fordi jeg anser Bønder for særlig kjærlige Mennesker og Godsejerne for særlig ukjærlige, men fordi Bønderne staar nærmere ved Arbejderne end Godsejerne. Man har altid mest Medfølelse med dem, som man i visse Henseender har nogen Lighed med. Og hvad der særlig vil bevirke, at den nuværende Bondestand ikke vil lade Arbejderstanden i Stikken, er det, at de kan umuligt vide, om ikke deres egne Børn eller Børnebørn kommer til at tilhøre den Stand. Der var en Tid, da det var forholdsvis let for alle Gaardmandsbørn selv at faa Gaarde. Men den Tid er forbi. Under de nuværende trykkende Forhold har mangen Gaardmandssøn ikke Udsigt til andet end at blive Arbejder eller Haandværker. Den økonomiske Krise, vi nu gjennemgaa, vil medføre den Fordel, at Gaardmandsstanden bliver mere demokratisk. „Godsejerne" paa de 3—4 Tønder Hartkorn, som blev omtalte af „en Jyde" i Bladets Nr. 15, og som der ganske vist kan findes endel af endnu, skjøndt de var talrigere for nogle Aar siden, — de vil sætte Næsen mindre højt, naar deres egne Sønner bliver Husmænd, Arbejdere eller Haandværkere. — Denne Frygt har derimod Godsejerne ikke for deres Børn. De har Grund til at tro, at deres timelige Tilværelse er sikkret i mange Slægter, og de har derfor ingen personlig Interesse i Arbejderstandens Vilkaar. Den eneste personlige Interesse, Godsejerne har i at sikkre Arbejderstanden nogenlunde rimelige Vilkaar er Frygt for en social Revolution. Denne Frygt burde ganske vist være tilstrækkelig til at gjøre dem tilbøjelige til at opfylde Arbejdernes rimelige Fordringer, men man tør ikke forudsætte, at de er saa fremsynte. En Godsejer kan ikke vel tænke sig, at den Dag kan komme, da de Arbejdere, som nu ydmyge og stilfærdige staar med Huen i Haanden, naar han nærmer sig, de stormer op paa hans Slot og slaar alting sønder. Og jo mindre de tænker sig, at det kan ske, desto snarere vil det ske.

Derimod vil jeg ikke anse det for umuligt, at der kan være Godsejere, som af rent humane Hensyn vil være med til, ad Lovgivningens Vej at forbedre Husmændenes og Arbejdernes Vilkaar. Hvorfor skulde det ikke kunne ske ligesaa godt nu som for 100 Aar siden, da enkelte menneskekjærlige Godsejere var med at gjennemføre Bondestandens Frigjørelse. En af Grundene til, at jeg kunde ønske, at den nuværende bittre Strid mellem de politiske Partier ophørte, er den, at jeg har ikke opgivet Haabet om, at der ved menneskekjærlige Godsejeres og Bønders Bestræbelser kunde udføres en noget lignende Stordaad i Slutningen af dette Aarhundrede som i Slutningen af forrige.

Men dette skal Arbejderstanden selvfølgelig ikke anse for en sikker Sag, og saa selv lægge Hænderne i Skjødet. Den skal være glad ved den Haandsrækning, den mulig kan faa fra andre Steder, men først og sidst se at arbejde sig selv frem til politisk Indflydelse. Ligesom alle andre driver Standspolitik, skal den gjøre det samme. Kun derved kommer der Ligevægt i Tingene. Jeg vilde anse det for meget heldigt, om baade By- og Landarbejderne havde endel Repræsentanter i Folkethinget, der særlig var valgt som Arbejdernes Kandidater. Thi det kan nu være meget godt med, hvad man saa tit hører Folkethingsmænd forsikkre med den største Højtidelighed og Værdighed, at de føler sig som Repræsentanter for det hele Folk, og som dem, der skal varetage „det almene Vel", men en Kjendsgjerning er det alligevel, at de allerfleste Folkethingsmænd vil føle sig som Repræsentanter, særlig for den Samfundsklasse, der har sat dem ind paa Rigsdagen, og de vil føle sig forpligtede til særlig at varetage denne Samfundsklasses Interesser. Allerede det, at der blev stillet særlige Arbejderkandidater op, selv om de ikke blev valgt, vilde have sin Betydning. Thi det vilde bevirke, at baade den valgte Kandidat og hans Vælgere vilde tage mere Hensyn til Arbejderstanden end ellers.

Men hele denne „ny Politik" er endnu, efter hvad jeg vèd, kun tilstede som et Tankefoster. Om den vil blive til Virkelighed, og om den vil føre til noget Resultat, er ikke godt at sige. Det vil bero paa, dels om der hos Regjeringen og Landsthingets Godsejere er nogen virkelig alvorlig Vilje til at komme ud af de nuværende Tilstande ved at opgive det provisoriske Regimente, dels om der hos Bondestanden er tilbørlig Kraft til ude i Landet at optræde med en saadan Selvstændighed og Dygtighed, saa Godsejerne opgiver Haabet om at ville knuse Bondestanden politisk, og anerkjender den som ligeberettiget Magt. — Og endelig vil det bero paa, om der er Mænd paa Rigsdagen baade i Højre og Venstre, som har Mod til at optage denne Politik, og om de kan finde fornøden Tilslutning hos deres Partifæller og hos Befolkningen. Herom kan jeg ikke have nogen bestemt Mening. Men ser jeg hen til hvad der allerede er sket, saa er Udsigterne ikke opmuntrende. De Mænd, som antages at kunne have Lyst til at indlade sig med den ny Politik, vil blive mistænkeliggjorte, og man vil søge at berøve dem al politisk Indflydelse. Og der er ikke saa lidt Rimelighed for, at dette kan lykkes. — Den sikkreste politiske Stilling for Øjeblikket baade for en Redaktør og en Rigsdagsmand, det er at tie bomstille om hele den politiske Situation, eller ogsaa at blive ved at koge en tynd Suppe paa de gamle Pølsepinde. Den ene tør ikke røre sig for den anden. Vore politiske Førere er som Snegle, der er krøbne ind i deres Huse. Man hører ingenting fra dem, — ikke saameget som et Følehorn stikker de frem. De véd nemlig, at stikker de et Følehorn frem, saa staar der udenfor Sneglehuset nogle gode Venner og Partifæller, som bare venter paa at faa fat i Følehornet, trække hele Sneglen ud af Huset og fremvise ham til Skræk og Advarsel. Sagen er den, at det gaar politiske Førere ligesom det gaar rige Folk. Rige Folk er bange for at miste deres Penge, politiske Førere er bange for at miste deres Indfly-

delse. Ligesom rige Folk derfor i gamle Dage gjemte deres Penge i et Strømpeskaft, saadan gjemmer nu de politiske Førere baade af Højre og Venstre dem selv og deres Visdom i et Sneglehus. — Som Følge af denne Tingenes Tilstand leve vi alle, baade Højre- og Venstremænd, i en saa godt som fuldstændig politisk Uvidenhed. Kun ved møjsommeligt at stave og lægge sammen kan man slutte sig til et og andet. Det er derfor intet Under, at den politiske Interesse sløves hos Befolkningen. Heldigvis gjælder dette begge de politiske Partier. Langsomt men sikkert gaar Søvnens Engel gjennem Landet og aander baade paa de konservative Klubber og de demokratiske Foreninger. Saa langt er vi komne ved Hjælp af den gamle Politik. Saa hvis det fra Begyndelsen af har været Meningen med den gamle Politik, at den skulde ende med en almindelig Dvaletilstand, saa har den opfyldt sin Bestemmelse.

Tyskeren.

„Jeg bliver her i Danmark", staar der i en Vise. Ja det tror jeg nok tjener i Almindelighed danske'Folk bedst i alle Henseender. Skulde jeg bo i et fremmed Land, hvor jeg hverken kunde skrive eller tale uden at gjøre det galt, saa kunde jeg jo slet ingen Ting, saa maatte jeg jo føle mig tilmode som en vingeskudt Fugl. En anden Sag er at gjøre en lille Afstikker ind i et fremmed Land; det vil jeg, af visse Grunde, ikke dadle — Nej, det var dog ikke til at udholde at bo sin hele Levetid i et Land, hvor man skulde gjøre Sprog- og Retskrivningsfejl hver Gang man skrev, hvor man skulde gjøre sig til Nar hver Gang man lukkede Munden op og hvor man sommetider kom til at sige netop det modsatte af hvad man vilde sige. Alt dette kom jeg til at tænke paa ved at mindes en stakkels, gammel Tysker, som jeg har kjendt en Gang, og som jeg flere Gange har gjort ugudelig Nar af. Han var Avlsforvalter i en Præstegaard, hvor jeg var Huslærer, og hans Navn var Meerhaus. Samme Forvalter var ellers ikke til at ynke i andre Hensender. Det var en gammel, rig Ungkarl, sund og stærk og med et uopslideligt Humør. Han var en indvandret Holstener, som den Gang havde været i Danmark i 20 Aar. At han aldrig var bleven gift var vel kommen deraf, at han aldrig havde set sig i Stand til at gjøre en forstaaelig Kjærlighedserklæring paa Dansk.

Meerhaus var streng imod Folkene. Han gik altid over dem med en tyk Stok i Haanden og han lovede dem Prygl hver Dag, men, saa vidt jeg vèd, holdt han aldrig sit Løfte. Naar en af Karlene havde baaret sig galt ad, da var det sædvanligt, at der forefaldt denne Samtale: den var næsten ens hver Gang, for Meerhaus havde ikke mange danske Ord til sin Raadighed:

„Und, hvorfor, som jeg sagde, gjorde du det inte?"

„Nej, for jeg troede —"

„Aber, du skal inte tro, du Kerl! aber —"

„Men jeg tænkte — —"

„Du skal og inte denke, for du skal blot bare gjøre hvat jeg siger, for ellers skal jeg brigle dig so lang min Stok er."

En Gang han kom ud paa Marken, hvor der blev pløjet, saa han de brune Heste staa for Ploven, men intet Menneske ved dem. Endelig kom Karlen gaaende, og da han saa Forvalteren, tog han lange Skridt.

„Und — und, warum du gaar und spatsire, du Satan?" spørger Forvalteren.

„Jeg var bare derhenne, bag ved Busken!"

„Ja, du sk.... mig for lang væk, Du Satan! forstaaes! —"

Folkene kunde alligevel godt lide ham, da han ellers var rimelig med Arbejdet og tog altid deres Parti.

Han var forresten et tro Skind. Naar der blev høstet godt, eller der paa anden Maade skete noget, som kunde være fordelagtigt, da er jeg overbevist om, at Præsten selv kunde ikke være saa glad derover som dette gamle Barn.

Han fik Præsten til at bygge et nyt, grundmuret Svinehus og dette blev Forvalterens Stolthed. Fra det Øjeblik, at Byggepladsen blev ridset af og lige til Huset blev færdigt, ja, et Par Aar efter blev det hans største Glæde at forevise det, naar han da ellers havde Tid. For mig blev det nu forevist hver Dag, det var uuder Bygning, og det med en vidtløftig Forklaring, indtil jeg engang gjorde Skrue og sagde, at jeg vilde ikke se det tiere før det blev færdigt.

Han kom saa ind paa mit Værelse en Søndag og sagde, straalende af Glæde;

„Und so, kam nu, Nilsen, nu blir det fertig!"

„Hvor naar bliver det færdigt, Meerhaus?"

„I Gaar Aften, spät, Glok ti. Und so De maa komme."

Jeg forstod nu først, at det *var* bleven færdig. Ja, saa var der ingen Naade. Jeg maatte af Sted.

Først gik vi ind i Svinehuset og han viste mig hvert Rum med en vidtgaaende Forklaring af dets Bestemmelse. Og da hans Sprog var meget fattigt, saa begyndte han hver Forklaring med: „Und so her De vil se", der skulde betyde paa vort Sprog: „Vil De se her."

Jeg vil tilstaa ærlig, at det er en hel Tortur for mig at se Svinehuse, især naar der er Svin i dem, men selv uden Svin har de en Arkitektur, som aldeles ikke kan tiltale mig. Jeg vèd saa godt, at jeg ved denne Bemærkning paadrager mig alle Landmænds dybeste Foragt; maaske det kan hæve mig i andre Menneskers Øjne, at jeg dog taalmodig fuldendte denne Bodsvandring, saa det maaske kan gaa lige op. For jeg havde virkelig en Følelse af, at jeg burde udføre denne Bod, fordi jeg saa tit havde haft den gode Tysker til Nar.

Da vi endelig var færdige indvendig, maatte jeg gaa en Omgang med ham rundt om Huset, og da han endelig indsaa, at han ikke kunde holde mig længer,

kastede han et summarisk Blik paa Bygningens Ydre og sagde:

„Und, De vil se, godt Timmer und godt Tak! Und — ja, Bastoren sparer inte po ingen Ding.“

Der var nogle af Folkene kommet hen til os og derfor kunde jeg umulig bare mig længer:

„Ingen Ting er heller ikke værd at spare paa“, sagde jeg, leende. Folkene lo med.

„Nej, nej, jeg vil sike: Bastoren sparer noket po noken Ding.“

„Ja, det gjør vi allesammen; man kan ikke spare uden man har noget.“

„Und, und! De forstaar godt, hvat jeg siker, Nilsen, men De er en Schelm! Und det er en daarlike Sprok, den danske.“ —

Skjønt der aldrig var nogen Dag, uden at Meerhaus kom galt afsted med „den daarlike Sprok“, saa var han dog særlig uheldig denne Søndag. Strax efter Middagsbordet var han gaaet uden for og alle vi andre sad nu i Dagligstuen og drak Kaffe. Da kommer han styrtende ind ad Døren med et særdeles spændt, men dog fornøjet Ansigt og raaber:

„Oh! kom allesammen herut! Der flyger en stur Flok *Rejer* over Gaardden!“

„Det maa vi se, for det er en stor Naturmærkværdighed,“ raabte jeg og sprang op. Hele Familien, lo, selv den alvorlige Præst smilede, og vi stormede alle uden for, skjønt ingen af os havde Anelse om hvad Forvalteren mente.

Det var saa en Flok *Hejrer*. Saadanne Flokke var ikke sædvanlige paa vor Egn, saa det var jo kjønt gjort af Forvalteren, at han vilde vise os denne. Men han fik kun Skam til Takke, for nu raabte vi med Rejer for ham hele Dagen, lige til han sagde en ny Dumhed. En vilde have ham ud at skyde Rejer, en anden vilde kjøbe Rejefjer af ham og en tredie vilde spise Rejesteg, naar han fik skudt en.

Ved Aftensbordet faldt mange Rejevittigheder, men de begyndte nu at blive forslidte. Heldigvis varede det ikke længe, inden Meerhaus leverede et nyt Bidrag. Efter Theen holdt vi Aftensæde i Dagligstuen; det var om Efteraaret. Samtalen faldt paa en Forbrydelse, der var sket i Sorø, som ikke var saa langt fra os. En Gavtyv havde listet sig ind hos et Par enlige gamle Folk, hvorpaa han havde dræbt dem og taget deres Penge. I Samtalens Løb siger vor Tysker om Morderen:

„Und, und, han var dok inte so schlimm, for han har bekannt for Byfoged und Bolleti, at han vilde inte slo ham ihjel, men han vilde blot bare kvæle ham lidt.“

Nu kom vi allesammen med en ny Lattersalve saa kraftig, at Fervalteren blev ganske rød i Hovedet, skjønt han var vant til at være Syndebuk. Han saa ganske idiotisk ud og sagde:

„Und, und, hvat har jeg galt sagt?“

Præsten fik begyndt at give ham en ordentlig Forklaring, men den druknede i Latter. En af de Unge, jeg siger ikke hvem, sprang hen og greb Forvalteren i Halstøjet, saa han kunde kun stamme: „Und, und?“

„Jeg vil bare kvæle Dem lidt; jeg er ikke saa slem, saa jeg vil slaa Dem ihjel“, sagde Skjælmen.

Tyskerens Fejltagelse bestod deri, at *kvæle* er det tyske Ord for at *pine*; og han mente, at Forbryderen vilde blot pine den gamle Mand til at sige ham, hvor hans Penge var.

Naa, vi forsømte jo ikke at *kvæle* den stakkels Meerhaus den ganske Aften. Vi gjemte intet til næste Dag, for vi vidste nok den vilde bringe os nyt Stof til Morskab. — —

Hen paa Vinteren var det en Dag, at nogle af os havde været ude at kjøre i Kane. Det havde tøet i nogle Dage, og der laa en blød Isflade næsten over hele Vejen. Da vi kom hjem i Præstegaarden, tog Meerhaus imod os med disse Ord, der sagde akkurat det modsatte af hvad han vilde sige:

„Und, und, wenn det nu bliver Frostvejr, so bliver det inte glatt.“

Naturligvis blev disse Ord ikke spildte.

Ja, Tyskeren var en uudtømmelig Kilde til Morskab for os, og jeg tror virkelig han selv var glad over, at han kunde more os. Han var saa grundmuret godmodig.

Naar jeg nu rejser i fremmede Lande og taler til de indfødte paa mit gebrokne Sprog, saa mærker jeg tit paa dem, at det morer dem, og at de vilde gjerne le, om de turde. Men jeg bliver aldrig vred over det; jeg bilder mig nemlig ind, at jeg gjør Bod for mine Synder mod Forvalter Meerhaus.

Anton Nielsen.

Tyskland og Frankrig.

Der er i mange Retninger ikke saa lidt at lære af Forholdene i Tyskland og Frankrig i denne Tid. Som en dødssyg Mand besteg den nuværende tyske Kejser Verdens mægtigste Trone, og hele sin korte Regjeringstid har han svævet mellem Liv og Død. Af alt faar man det Indtryk, at han som Menneske er en sjælden ædel Mand med den bedste Vilje til at styre Landet godt. Det frisindede Parti i Tyskland havde haabet, at med ham skulde en ny Tidsalder begynde. Men for en Mand paa Gravens Rand er det ikke godt at bryde nye Baner, især naar han ved sin Side har en Mand som Fyrst Bismarck, der nu i en lang Aarrække har sat sit Stempel paa hele Udviklingen, og hvem Tyskland skylder sin Storhed. Man kan forstaa, at en saadan Mand har ikke let ved at bøje sig. Han er aabenbart født og baaren til at herske. Der har da ogsaa, efter alt hvad man kan se, været temmelig heftige Sammenstød mellem ham og den nye Kejser, og særlig mellem Bismarck og Kejserinden, en Datter af Englands Dronning. Hun synes at være en Kvinde med kraftig Karakter, der nok har Lyst

til at have et Ord at sige. — Men medens saaledes det frisindede Parti har hilst det nye Kejserpar med Glæde, har dette ingenlunde været Tilfældet med det konservative Parti. Efter alt hvad der foreligger, nærer dette et hemmeligt Ønske om, at det ny Regimente ikke maa blive af for lang Varighed, og deres Udtalelser om Kejserhuset synes ikke at være baarne af den Ærbødighed, som man kunde vente af konservative Mennesker. Det er den gamle Historie, som altid bliver ny. Den Ærbødighed og Ærefrygt som konservative Partier lader tilsyne for Kongedømmet, er af en meget skrøbelig Beskaffenhed. Vil Kongedømmet tjene de konservative Interesser, er det godt; men vil det ikke, kan det gaa sin Vej. Og paa samme Maade med de frisindede Partier. Er Kongedømmet konservativt eller reaktionært, saa bliver alle frisindede Folk Republikanere. Men er Kongedømmet frisindet, saa bliver de samme Mennesker yderst kongeligsindede. Sagen er den, at Kongedømmet kan i vore Dage ikke holde sig udenfor Partikampene, og kunde det det, saa var Kongerne ikke Mennesker. Men Kongerne er Mennesker, Højremennesker eller Venstremennesker ganske ligesom alle andre. Og da de kan lægge et betydeligt Lod i Vægtskaalen til Fordel for det Parti de slutter sig til, saa vil de stadig være Gjenstand for Efterstræbelser fra de politiske Partiers Side. Man vil bejle til dem, saa længe der er Udsigt til at vinde deres Gunst. Først naar et politisk Parti har faaet en afgjort Kurv, saa vender det sig imod Kongedømmet, idetmindste til en Tid. — Historien om det upartiske Kongedømme, der sværer højt oppe i Skyerne, hævet over de politiske Partiers Kiv og Kævl, den er ligesaa upaalidelig som Historien om, at det konservative Parti er særlig kongevenligt, og det frisindede Parti særlig kongefjendsk. — Men dette, at Kongedømmet umuligt kan undgaa at tage Parti er selvfølgelig en meget farlig Sag for det. Thi ganske vist vil det endnu kunne gjøre Regning paa, at det Parti, det slutter sig til vil kunne gaa af med Sejren, men gjør en eller anden Konge en Gang en Fejlregning, saa kan denne blive meget dyr. Og den kan blive dyr enten det er det ene eller det andet Parti han slutter sig til. Fik et konservativt Parti Magten over en frisindet Konge, vilde det berede ham ganske den samme Skæbne, som hvis et frisindet Parti fik Magten over en konservativ Konge. — Moralen af alt dette er, at det kan jo være meget godt at være Konge eller Kejser ogsaa i vore Dage; men det var ulige sikrere i ældre Tid, da der hverken var Højre eller Venstre, men da alle skikkelige Folk var enige om, at Kongerne var en Slags Guder paa Jorden, som aldrig kunde tage fejl.

Medens saaledes i Tyskland det konservative Parti stiller sig i et temmelig misligt Forhold til Kongedømmet, saa sér man i Frankrig det modsatte Særsyn. Der er det nemlig det radikale Frihedsparti, der synes at have Lyst til at lave et nyt Kejserdømme. Alle Mennesker kjender jo nu den mærkværdige Fremtoning, som kaldes General Boulanger (udtales: Bulangsjé). Han var af et af de forrige franske Ministerier bleven flyttet hen til en afsidesliggende Provinsby, som General for et Armékorps, idet man aabenbart gik ud fra, at naar han kom saa langt afvejen, saa var man af med ham, og han kunde ikke gjøre flere Spektakler. Men naar Folk har Lyst til den Slags, saa er de vanskelige at holde Styr paa, og Boulanger blev da ogsaa ved at staa i Forbindelse med sine radikale Venner i Paris, og deserterede en Gang imellem fra sit Garnisonssted til Hovedstaden, hvor han optraadte forklædt med blaa Briller og haltende Gang. — Saa fik han sin Afsked. Men det gjorde kun ondt værre; thi saa stillede han sig til Valg. Og da den samme Mand efter den franske Valglov kan vælges mange forskjellige Steder, — saa benyttede Boulanger Lejligheden til at lade Folk stemme paa sig en 10—12 Steder eller maaske flere. — Nu har han taget Sæde i det franske Folkething, og der er stort Opløb i Byen hver Gang han kjører dertil eller derfra.

Det er nu vist vanskeligt at have nogen Mening om, hvad han i Grunden er for en Mand. Hans Tilhængere sér i ham Frankrigs Frelser, og driver en formelig Afgudsdyrkelse med ham. Hans Modstandere kalder ham en Humlestang med en Generalhat paa. Men det mærkelige er, at det er de mest radikale Franskmænd der bærer ham frem, skjøndt han ganske vist ogsaa bliver støttet af det Parti der vil have Kejserdømmet igjen. Dette Parti støtter nemlig alle mulige Spetakler for at kunne fiske i de rørte Vande. Men det radikale Parti er, som sagt, hans Hovedstøtte, og her har vi saaledes et radikalt Frihedsparti der aabenbart arbejder henimod et nyt Kejserdømme eller Diktatur. Thi at der ikke vilde blive nogen Frihed i Frankrig, hvis Boulanger fik Magten, derom er alle Mennesker enige. Det er en af de store Farer ved Friheden, at i bevægede Tider kan en enkelt Mand, som forstaar sig paa at vinde Folkegunst, benytte denne sin Magt over Folket til at opsvinge sig til Tyran, og at den Slags Tyranner er nogen af de værste, saa man med den første Napoleon. Under Paaskud af at ville skaffe Folkene den yderligste Frihed, berøver de det Friheden, naar de først har faaet Magten.

Man kan i det hele ikke nægte, at det franske Folk giver Frihedens Modstandere gode Vaaben ihænde. Thi det gaar med de franske Republikanere ligesom med de danske Venstremænd, at de har noget vanskeligt ved at forliges. Og da Franskmændene kan, hvad vi ikke kan, nemlig blive af med det ene Ministerium efter det andet, saa benytter de dette efter en meget udstrakt Maalestok, saa naar et Ministerium er dannet den ene Dag, har det al rimelig Udsigt til at blive styrtet den næste. Fornuftige Folk har derfor for længe siden opgivet at holde Tal over de franske Ministerier. Man kan have sin Nød med Præsidenterne. — Kunde man faa en politisk Tilstand, der laa saadan omtrent midt imellem hvad vi har og hvad de har i Frankrig, synes dette at være det heldigste.

Det er i det hele indlysende, at Folkene, hvad Friheden angaar, endnu er i deres Barndomstid og

ikke har overstaaet Børnesygdommene. Frihedslivet er endnu, og vil sandsynligvis ogsaa i en lang Fremtid vedblive at være, ledsaget af stærke Bevægelser. Store og smaa Ærgjærrigheder vil dukke op og med store Ord og fede Fraser søge at slaa sig selv op. Folkene vil vakle mellem blind Tro til enkelte Personligheder og ligesaa blind Mistillid til de samme, naar de ikke svare til Forventningerne. Man vil indbilde sig, at Friheden bestaar deri, at hver enkelt marscherer som han selv vil, istedetfor at den i Virkeligheden bestaar i at holde Trit. Saalænge de demokratiske Partier ikke har lært at holde Trit, er Reaktionen uovervindelig. Det som Tvangen lærte Folkene i Enevældens Tid, det skal Friheden lære dem i vor Tid. Men der skal en lang Opdragelse og mange sørgelige Skuffelser til før Folkene lære frivilligt at holde Trit. — Derfor er der i vore Dage mange Mennesker, som ellers i deres personlige Liv er frisindede Folk, som er meget modtagelige for den Lærdom, Reaktionen kommer med, at man ser jo tydelig, at Friheden bringer kun Uro, Strid og Skuffelser, derfor er den snarest en Ulykke for Folkene og burde afskaffes. Der er ingen Tvivl om, at de monarkistiske Partier i Frankrig i de idelige Ministerskifter har et godt Vaaben overfor mange fornuftige Mennesker, som i og for sig ikke har noget imod Republiken, men som længes efter at blive færdige med disse idelige politiske Spektakler. — Men at ville afskaffe Friheden paa Grund af de Farer, den kan udsætte Folkene for, er ganske det samme som at slaa Børnene ihjel kort efter Fødselen, af Frygt for at de skal faa Mæslinger.

Det, som yderligere bidrager til at give Boulanger Vind i Sejlene, er, at i ham er deres Tanker, der vil have en Hævnkrig mod Tyskland, lige som blevne til Kjød og Blod. Man kan ikke andet end beundre, at det franske Folk endnu har vidst at holde det Parti i Tømme, som stadig vil have Krig med Tyskland. Man plejer gjærne at anse det franske Folk for et særlig krigerisk Folk, men det taaler ingen Sammenligning med os i det Stykke. Der er ikke den allermindste Tvivl om, at havde vi havt kun Halvdelen af den militære Kraft, som Frankrig er i Besiddelse af, saa havde vi for længe siden indladt os i en Krig med Tyskland for at tage Sønderjylland tilbage, og det vilde kun have været faa Mennesker, der vilde have vovet at modsætte sig en saadan Krig. Og disse faa vilde af Folkets Flertal have været ansete som de sorteste Forrædere. Naar man ser den Allarm, som vore Forsvarsvenner har kunnet rejse hos os, uagtet vor Forsvarsevne i Sammenligning med Tysklands er lig Nul, saa kan man tænke sig, hvor haabløst det vilde have været at standse denne Rummel, hvis vor Evne i den Retning endog kun havde været halv saa stor som Frankrigs. — Men Frankrig, som har mistet to Provinser, og som dog er berettiget til at antage, at det nogenlunde kan maale sig med Tyskland, det har dog nu i 18 Aar kunnet holde Styr paa dem, der pønser paa en Hævnkrig. Men at det i Længden vil kunne lykkes de fornuftige Folk at holde Krigspartiet i Tømme, det er vistnok mere end tvivlsomt, især naar dette Parti faar en Mand at samle sig om, der lige som bliver en Repræsentant for Krigens Tanke. En saadan Mand vil være i Stand til ikke alene at give dem Vind i Sejlene, hvem Krigsgalskaben har berøvet al sund Menneskeforstand, men han vil ogsaa kunne forskrue Hovedet paa ellers fornuftige Mennesker, der i misforstaaet Kjærlighed til Fædrelandet mener at burde udsætte dette for Krigens Lykkespil. — Det synes vel for Øjeblikket, som om de besindige franske Republikanere begynder at slutte sig mere sammen og at støtte Ministeriet for at standse Boulanger i Flugten. Men det er vist et Spørgsmaal, om han ikke allerede er naaet saa højt op, at det vil være næsten umuligt.

I Tyskland ligger altsaa den fredelig stemte Kejser for Døden, og i Frankrig er Krigens Djævel spillevende i Form af en desperat General. Dette er et Sammenstød af Omstændigheder, der ikke synes at være Tilfældets Værk, men hidført af en højere Styrelse. Og gaar der først Ild i Europas Hus, saa er der saa meget brændbart Stof baade hist og her, at det er sandsynligt, at hele Huset vil staa i Brand. Og dersom saa Fredspartiet i Danmark ikke tager sig sammen til en Kraftanstrængelse, saa er der ringe Udsigt til, at vi kan holde os udenfor. Og kommer vi med, saa nøjes vi ikke med at faa Fingrene brændte.

Et Patent.

— — Dersom Nogen da siger til Eder: Se, her er Kristus, eller dér, da skulle I det ikke tro.
(Matth. 24, 23.)

Alverden véd, at der tages Patent
Paa de nye Idéers Livsbenyttelse.
Mange har Rigdom til Overflod tjent
Ved denne moderne Magtbeskyttelse.
Nye — som sagt — skal Idéerne være,
Om ellers de Renter i Masse skal bære.
Men Nyt det tænker nu ikke ret mange, —
— Geni der jo kræves —
(Jeg selv har forsøgt det adskillige Gange,
Men altid forgjæves!)
Dog Rigdom vil alle alligevel samle,
Og dertil Patentet jo hjælper saa herligt,
Saa ændrer man lidt ved det Kjendte, det Gamle, —
Men kalder saa Nogen Patentet uærligt
Og ej sin Beskyldning beviser med Magt,
En „Nyhed“ da atter Verden er bragt.

Der er taget Patent paa alt nu for Tiden.
Staten tog først og tog saa det bedste;
Tog ham, der blev født for Aarhundreder siden;
Han, der har lært: Vi skal elske vor Næste, —
Ham tog Staten Eneret paa
I sine Kirkebutikker at sælge.

Hvo, der i Forhold til Jesus vil staa,
Vil lære af Ham sine Veje at gaa,
Maa endelig se den rette at vælge,
Ham, som Statens Patentmærke bærer,
Ham, som Jordens Mægtige ærer
Og lever i god Forstaaelse med,
Fordi han sjældent slaar opad, men ofte ned;
Ham, som Mammon har lueforgyldt,
Fordi han lærer de arme at forsage og lyde,
Mens Fraadserne drømmer om Laden fyldt,
Som kun Fortvivlelsen vover at bryde;
Ham, som et flammefyldt Helved forkynder
For hver en „vantro", „forstokket" Synder;
Han, som om Himlens Lyksalighed sjunger
For dem, som paa Jorden kreperer af Hunger,
Kjøber man ham i Statskirkeboderne,
Saa bli'er man tilsjunget: „Frelst!" efter Noderne,
Ingen da spørger om Klæderne, Føden;
Alt bli'er man tilsagt, — Alt —: efter Døden!

Det er Idéen — forandret en Kjende! —
Patentet dog snart nu er løbet til Ende;
Det spores jo tydeligt trindt mellem Masserne,
At mange er léd ved at fylde i Kasserne.

Da er kun den gamle Frelser tilbage, —
Ham, som ingen Tid kan forvandle,
Ham, som ingen fik Eneret paa,
Han, som aldrig lod sig forhandle;
Ham, som Præsterne tog af Dage
Efter Forhaanelsen grufuld og raa;
Han, som har sagt, at den rige ej
Til Himmerig naaer, naar hans Liv er omme,
Saa lidt som Kamelen baner sig Vej
Og gjennem et Naaleøje kan komme,
Ham har vi da kun at søge og finde,
Naar Rigmandens Kristus er ved at forsvinde,
Naar Statspatentet i Stumper og Stykker
Spredes omkring af hvirvlende Vinde.
Ham ingen pragtfulde Templer vi bygger;
Han vil kun findes — som forhen — blandt Vrimlen;
Han vil os lære i Syden og Norden:
Søger Guds Rige, beder og beder,
Se, Guds Rige er inden i Eder!
Højsalig bli'er da vel ingen i Himlen,
Men Frelseren selv bringer Himlen til Jorden!

Men først maa Patentet, som Staten har taget,
Itu være flaaet!
Først maa den Kristus, som Mammon har lavet,
Til Støv være slaaet, —
Førend de Fattiges, Lidendes Ven
Kan komme med Himlen til Jorden igjen!

Chr. Bildsø.

Meddelelser.

Sognebibliothekers og lignende Bogsamlingers — ikke Skolebogsamlingers — Opmærksomhed henledes paa, at der atter i indeværende Finansaar er stillet 6000 Kr. til Komiteens Raadighed til bedste for saadanne Bogsamlinger rundt om i Landet. Bogsamlinger, der ønsker at komme i Betragtning ved Fordelingen af dette Beløb, maa inden Udgangen af Maj indsende Anmeldelse derom til Komiteens Sekretær, Dr. phil. *Fr. W. Horn*, Blaagaardsgade Nr. 15, Kjøbenhavn N., hvorefter de vil faa tilsendt et Skema, som derefter bliver at tilbagesende i udfyldt Stand, paategnet af en stedlig Autoritet (Sogneraadet, Præsten eller lign.)

Paa given Foranledning skal vi tilføje, at naar det jævnlig er forekommet, at Bogsamlinger flere Aar i Træk forgjæves har ansøgt om Understøttelse, har dette i de allerfleste Tilfælde sin Grund i, at de Midler, Komiteen har haft til sin Raadighed, ikke paa langt nær har strakt til overfor de mange Bogsamlinger, der trængte til at støttes. Ingen Bogsamling af den Art, Bevillingen tilsigter at hjælpe, bør derfor undlade at indgive Andragende, selv om den gjentagne Gange har faaet Afslag.

Komiteen for Uddeling af Boggaver:

A. Andresen. Komiteens Formand. **E. Holm,** Komiteens Sekretær. **Fr. W. Horn,**

Friskolen. Da „Dansk Friskoleforening"s Styrelse for Tiden indsamler adskillige Oplysninger vedrørende alle Friskoler i Landet og i den Anledning har udsendt et Skema, saa opfordres herved de Lærere og Lærerinder, som ikke har modtaget et saadant, til snarest at opgive Adresse. For Jyllands Vedkommende sendes Adr. til Friskolelærer *Kr. Højmark*, Kold Friskole Hasselager St., og for Øernes Vedkommende til Foreningens Formand, Friskolelærer *L. Rasmussen*, Ringe, Ringe St.

Nordsjællands Fremskridtsforening holdt Generalforsamling i Hillerød Søndag den 22de April. Regnskabet blev godkjendt og Formanden, Stud. jur. *H. Hansen*, Vassingerød, blev gjenvalgt.

Foreningen har i det forløbne Aar særlig ladet afholde oplysende Foredrag med Forhandlinger om Reformspørgsmaal. Og for det kommende Aar vil Arbejdet blive fortsat i samme Retning.

Nordisk Kvindesagsmøde.

Nordens Kvinder har i mere end en Menneskealder virket paa skilte Veje, hver i sit nærmeste Hjemland, for den Sag, som kaldes Kvindesagen, fordi den først og fremmest gjælder Kvindens Vel og Ve.

Burde Nordens Kvinder ikke endelig en Gang gjøre et alvorligt og endrægtigt Forsøg paa at mødes til Samarbejde? Burde de ikke raadføre sig baade med hverandre indbyrdes og med de Mænd i alle de

nordiske Riger, som indser, at Kvindesagen er ogsaa Mændenes Sag, og at ethvert vigtigt Fremtidsspørgsmaals Løsning er af Betydning baade for Mænd og Kvinder, fordi de begge hører til Folket, til Samfundet, til Familjen? Og Løsningen i den ene eller den anden Retning i en af Nordens Stater kan være af stor Betydning for Udviklingen i de andre. En god Lejlighed til at mødes giver den nordiske Udstilling i Kjøbenhavn. Kvindelig Fremskridtsforening har derfor tænkt at holde et Kvindesagsmøde den 14de–16de Juli 1888 med Forhandlingsæmner som:

1. Kvindens Valret.
2. Fredssagen som Kvindesag.
3. De kvindelige Arbejderes Stilling.
4. Samundervisning for begge Kjøn.

Vi beder dem, som ønsker Spørgsmaal forhandlede, om at henvende sig til den korresponderende Sekretær, Fru *Johanne Meyer*, Naboløs Nr. 4, Kbh. K., inden 1ste Juni.

Nærmere om Mødets Sted, Tid og Ordning skal efterhaanden meddeles i de Tidsskrifter og Blade, som er Sagens Venner.

Det er en Selvfølge, at vi vil gjøre, hvad der staar i vor Magt for at lette Rejsen hertil og give den Vejledning, som maatte ønskes.

Paa „Kvindelig Fremskridsforening"s Vegne:
Repræsentantskabet:

Fru **Olivia Ankersen.** Fru **Mathilde Bajer.**
Fru **Birgitte Berg-Nielsen.** Fru **Fossum.**
Fru **Marie Hansen.** Frk. **Dora Ipsen.** Frk. **Lagesen.**
Fru **Johanne Meyer.** Fru **Anna Nielsen.** Frk. **F. Trier.**

Udkomne Bøger.

Tilskueren. April 1888. Indhold: K. E.: En Lærer. S. Schandorph: Theaterindtryk. Frk. Joh. Krebs: Sygepleje og Sygeplejersker. Kaptejn W. Dinesen: Tre smaa Krigserindringer. Ingeniør J. Rump: Lidt om den nordiske Industriudstillings hygiejniske Afdeling. Cand. jur. Behrend: Koncertsæsonen. Arthur Aumont: Theatrene.

Historisk Arkiv. April 1888. Indhold: Den politiske Eventyrer, Amtmand Poul Juel. Ved Pastor Bang. Ivan den Grusomme. Efter A. C. Wiesner. Af G. Klapkas Memoirer.

Ny Jord. April. I. Hefte. Indhold: Georg Herwegh: Opraab. Oversat af Sophus Michaelis. Ola Hansson: Den svenske Skjønliteratur 1887. Bøving-Petersen: Strømninger i moderne Biologi. Frits v. Zellin: Två dikter. Literatur. Kunst. Theatrene. Fra Koncertsalen.

Sløjdsagen i Danmark 1887. Anden Aarsberetning fra Dansk Sløjdforening.

Denne betydningsfulde Virksomhed ses i det forløbne Aar at have været i jævn Fremgang Landet over, og Antallet af de Skoler, hvori den indføres, vokser bestandig. Det vilde være gavnligt, om den Tid ikke var fjærn, da det blev et tvungent Undervisningsfag i alle Skoler. Ethvert Menneske, særlig af Mandkjønnet, burde være lidt fortrolig med at bruge Haandværkernes almindelige Redskaber. For mange vil det have økonomisk Betydning at kunne forfærdige nogle af de almindelige Brugsgjenstande, og for dem, der gaar den studerende Vej, vil Sløjdundervisningen ikke alene kunne hjælpe til en gavnlig Adspredelse fra stillesiddende Arbejde, men den vil ogsaa bidrage til at give dem Respekt for Haandens Arbejde og saaledes jævne Kløften mellem de forskjellige Samfundsklasser. — Vi finder det derfor i sin Orden, at Staten støtter denne Sag, og er ganske enige med „Dansk Sløjdforening", naar denne i en Skrivelse til Kirke- og Undervisningsministeriet henstiller, at Sløjd optages blandt Seminariernes Undervisningsfag. — Men ogsaa i de lærde Skoler burde der være en Lærer i Sløjd.

Paa Grund af indtrufne Tilfælde søger en Karl (28 Aar) Plads straks, helst hos Venner af Højskolen. Man henvender sig til S. P. Nielsen, Grønnerup pr. V. Hornum.

Mærk! To unge Mennesker, der ønsker at blive uddannede til enten at tage 1ste Del af Skolelærereksamen eller Præliminæreksamen, kan komme i Huset hos Undertegnede. Der er udmærket Lejlighed til at blive vejledet og faa Øvelse i den praktiske Skolegjerning.
Betalingen er for Kost, Logi og Undervisning 400 Kr. om Aaret.
Kristrup v. Randers, April 1888.
M. Lind, Lærer.

Spørgsmaal.
En Mand, der har mistet sin Formue i Højskolens Tjeneste, spørger, om der mulig findes en eller flere, der har Vilje og Ævne til at hjælpe ham (ikke ved Gave, men ved Laan mod Pant og Rente) til ved at kjøbe en Ejendom at faa saa gode Vilkaar for en Forretning, han har begyndt, at han derved kan sikre sig og sin Familie Livsophold. Brev mrk. „Den, der hjælper strax, hjælper to Gange", modtager dette Blad.

Mejerist søges.
Til Andelsmejeriet „Bringstrup" ved Ringsted (ca. 400 Køer) søges til 1ste August en dygtig Mejerist, der maa være godt kjendt med Brugen af Maskiner og Docent Fjords Kontrolapparat samt kunne føre fuldstændig Mejeriregnskab og tillige have gode Anbefalinger for at kunne frembringe 1ste Klasses Smør. Mejeristen anskaffer og lønner selv den fornødne Medhjælp. Hans Løn vil blive dels fast, dels Procent af, hvad der indkommer over Topnoteringen for Smørret. Ansøgning med vedlagte Anbefalinger og Fordring om Lønnens Størrelse sendes til Underskrevne inden 14de Maj.
Ørsløvunderskov, 24. April 1888.
Niels Larsen, Fmd.

Udstillingsgjæster
og andre Tilrejsende kan fra 1ste Maj for rimelig Pris faa Værelse og Kost for enkelte Dage eller for længere Tid paa **Københavns Højskole,** Chr. Winthersvej 25, Kjøbenhavn V. Hvem der ønsker at sikre sig Plads, maa helst i Forvejen skrive til mig derom. **F. Falkenstjerne.**

Bandagist Th. Bjering,
Sygeplejeartikler & Forbindstoffer,
1, Frederiksberggade 1,
„Røde Kors" ved Siden af Apotheket.

Undertegnede anbefaler sit velassorterede Lager af reelle Vine, Rom, Cognac, Puncheessentser & Likører.
Særlig anbefales en mild og styrkende hvid Oportovin
som fortrinlig for saadanne Syge, hvem Lægerne tilraader at drikke Vin.
Pris pr. 1/1 Btl. 2 Kroner.
Peter Buch,
Halmtorvet 8. Kjøbenhavn V.

Elegante Rejsehaandkufferter,
særdeles rummelige og solide, anbefales enhver à 5 Kr. pr. Stk., har før kostet 12 Kr. pr. Stk. Forsendes fra J. Knudsen, Bajlum pr. Roslev St.

Ansvarhavende Redaktør: **Henning Jensen.**
Rasmussen & Olsens Bogtrykkeri,
Kjøbenhavn, K.